

Warken: halte op verzoek

HAN KOOLHOF

Je zou het een bescheiden spoorvillatje kunnen noemen: vrijstaand en nog onder architectuur gebouwd ook (afb. 1). Kenners zien er stijlelementen van de Delftse School in. Ir. Sybold van Ravesteyn (1889-1983), bekend als architect van diergaarde Blijdorp en de naoorlogse stations van Den Bosch (gesloopt), Vlissingen (rijksmonument) en Rotterdam CS (gesloopt), ontwierp in 1946 dit type dienstwoning. Ze waren bestemd voor personeel van de Dienst Weg en Werken van de NS. Je kunt ze op nogal wat plaatsen in Nederland langs spoorlijnen aantreffen: soms als enkele woning, zoals in Warken, soms als dubbele woning. Een aangepaste dubbele woning deed van 1951 tot 2006 dienst als stationsgebouwtje van Rilland-Bath.

De dienstwoning in Warken – aan de spoorlijn Zutphen-Winterswijk bij de overweg in de Lochemseweg – staat op een historische plaats. Hier, bij hectometerpaal 7.1, stond wachtpost 9, gebouwd in 1880. Die werd bij oorlogshandelingen in 1945 zo zwaar beschadigd dat de spoorwegen van herstel afzagen (afb. 2). Tot in de jaren '30 kon je er op de trein stappen. Warken was *een halte op verzoek*. Als je dat tijdig aan het spoorwegpersoneel kenbaar maakte, stopte de trein speciaal voor jou. Druk zal het er niet

geweest zijn. In ieder geval niet in 1927, toen de spoorwegen hebben bijgehouden hoeveel mensen er in Warken in- en uitstapten: 405, respectievelijk 299 reizigers. Gemiddeld dus nog geen twee per dag. Toen de spoorwegen in de jaren '30 ingrijpend saanerden – vele lokaalspoorlijnen en stations werden voor reizigersvervoer gesloten – betekende dit ook het einde van de stopplaats Warken, net als de tussen Vorden en Ruurlo gelegen halte Brandenborch.

Afb. 1 De NS-dienstwoning in Warken, toestand voorjaar 2009. Van Ravesteyn heeft nog een ornamentje toegevoegd: een pyloon op de nok aan de windveer. Aan de oostkant van het huisje is die voor de helft verdwenen. (foto: auteur)

De Warkense dienstwoning lijkt op dit moment onbewoond; ze verkeert in een matige staat van onderhoud. Dit bescheiden voorbeeld van wederopbouwarchitectuur verdient in mijn ogen bescherming, bijvoorbeeld als gemeentelijk monument. Dat geldt ook voor het schuurtje, dat opgetrokken is – hoe kan het ook anders – uit oude spoorbellen. Zulke schuurtjes werden standaard bij deze woningen geplaatst.

Bronnen

- Biografisch Woordenboek van Nederland: <http://www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/BWN/lemmata/bwn5/ravesteijn>, geraadpleegd op 1 april 2009.
- http://home.wanadoo.nl/victorlansink/www2/station_Rilland_Bath.html, geraadpleegd op 1 april 2009.
- <http://www.kunstbus.nl/architectuur/sybold+-van+ravesteyn.html>, geraadpleegd op 1 april 2009.
- Stationsweb: <http://www.stationsweb.com/station.asp?station=warken&vraag=warken>, geraadpleegd op 1 april 2009.
- Guus Veenendaal (2004), *Spoorwegen in Nederland*, van 1834 tot nu, Boom: Amsterdam, p. 359.

Afb. 3 De buurtschap Warken werd op 2 april 1945 bevrijd door het Canadian Scottish Essex Regiment. Ter herinnering hieraan is bij de overweg in de Lage Lochemseweg een Canadese esdoorn ('maple leaf') geplant. (foto: auteur)

Afb. 2 De zo goed als totaal vernielde wachtpost 9 in 1945. (foto: J.B. Thate, collectie Regionaal Archief Zutphen)